

Riktlinjer för examination inom utbildning på forskarnivå

Dokumenttyp	Riktlinjer
Beslutad av	Fakultetsnämnden
Beslutsdatum	2022-10-19
Diarienummer	3519-1.1.2-2022
Giltighetstid	2022-10-19 – tills vidare
Ersätter dokument	-
Ansvarig avdelning	Avdelningen för verksamhetsutveckling och myndighetsstöd
Beskrivning	Riktlinjer avser examination av poänggivande moment inom utbildning på forskarnivå.

1. Allmänt

Följande riktlinjer avser examination av poänggivande moment inom utbildning på forskarnivå och är baserade på högskoleförordningen (1993:100) och *Föreskrifter om disputation och betyg på doktorsavhandling vid Södertörns högskola*. De utgår även från Sveriges universitets- och högskoleförbunds *Rekommendationer för utbildning på forskarnivå* (REK 2011:3).

Utbildning på forskarnivå är en individuellt utformad utbildning som kan leda till antingen licentiatexamen eller doktorsexamen. Utbildningen är uppdelad i två poänggivande delar: en kursdel och en uppsats- eller avhandlingsdel. För examen krävs att doktoranden är godkänd på båda delarna enligt den omfattning som anges för respektive examen i den allmänna studieplanen för forskarutbildningsämnet.

Med doktorand avses en student som är antagen till och bedriver utbildning på forskarnivå oavsett vilken examen (licentiatexamen eller doktorsexamen) som är slutmålet. I de generella skrivningarna om utbildning i högskoleförordningen förekommer även begreppet student som inkluderar doktorander om det inte specifikt anges att det gäller övriga utbildningsnivåer.

2. Kurser

2.1. Examination av kurser

Enligt högskolans föreskrifter ska prov som ingår i utbildning på forskarnivå bedömas med något av betygen godkänd eller underkänd.¹

Beslut om betyg på individuella läskurser och andra poänggivande moment som ges i kursform får fattas av doktorandens huvudhandledare. Dock får inte en enskild examinator examinera en doktorands samtliga kurser.

Genomförda kurser ska redovisas i doktorandens individuella studieplan.

Enligt högskoleförordningen kan beslut om betyg inte överklagas och heller inte överprövas av andra beslutsfattare inom eller utom högskolan.² En student har dock möjlighet att begära rättelse eller omprövning.³ Motivering till beslut bör lämnas av examinator på begäran från doktoranden. En student, som utan godkänt resultat har genomgått två prov för en kurs eller en del av en kurs, har rätt att få en annan examinator utsedd, om inte särskilda skäl talar mot det.⁴

---

¹ *Föreskrifter om betygssystem för prov som ingår i utbildning på forskarnivå vid Södertörns högskola*, dnr 2344-1.1.2-2022

² 12 kap. 2 och 4 §§ högskoleförordningen (1993:100)

³ 6 kap. 23 och 24 §§ högskoleförordningen (1993:100)

⁴ 6 kap. 22 § högskoleförordningen (1993:100)

Examinator kan besluta om alternativa examinationsformer för doktorand med varaktig funktionsvariation. Doktoranden ska ges ett likvärdigt examinationsalternativ jämfört med övriga doktorander.

2.2. Beslut om examinator

Enligt högskoleförordningen ska prov som ingår i utbildning på forskarnivå bedömas enligt det betygssystem som högskolan föreskriver och betyget ska bestämmas av en särskilt utsedd lärare (examinator).⁵

Beslut om att utse examinatorer fattas enligt högskolans besluts- och delegationsordning av prefekt (får vidaredelegeras, se delegationsordning på institutionsnivå eller motsvarande).

För områdesgemensamma kurser lämnas förslag till examinator av forskarutbildningsområdet. För kurser inom ett forskarutbildningsämne föreslås examinator av forskarutbildningsämnet, även i de fall huvudhandledaren är examinator.

Beslut om examinatorer tas halvårsvis för de kurser som planeras att ges kommande halvår.

Examinator för kurs på forskarnivå som ges i regi av Södertörns högskola ska som lägst ha doktorsexamen och vara knuten till högskolan genom anställning eller på annat sätt.

2.3. Examinators ansvar och uppgifter

Examinator har det slutliga ansvaret för examinationen och beslutar självständigt om betyg. Detta ansvar kan inte delegeras vidare.

I samband med kursens planering, genomförande samt examination har examinator följande ansvar och uppgifter:

- kvalitetssäkra examinationen och säkerställa att examinationen sker i överensstämmelse med gällande kursplan (bland annat lärandemål och former för examination)
- ansvara för att examinerande uppgifter tas fram
- ansvara för att betygskriterier tas fram och finns tillgängliga senast vid kursstart
- ansvara för att examinationen är rättssäker, att jäv inte föreligger samt att likabehandling säkerställs
- informera ansvarig administratör om att kurstillfälle för kursen ska skapas i Ladok
- sätta betyg på genomgången kurs
- lägga in betyg i Ladok och attestera inom rimlig tid från examinationstillfället
- om examinator är kursansvarig: säkerställa att kursvärderingar och sammanställning av kursvärderingar genomförs i enlighet med högskolans riktlinjer⁶
- hantera ansökan om rättelse och omprövning av betyg i enlighet med 6 kap. 23-24 §§ högskoleförordningen (1993:100).

---

⁵ 6 kap. 32 § högskoleförordningen (1993:100)

⁶ Riktlinjer för genomförande, sammanställning och arkivering av kursvärderingar, dnr 799-1.1.2-2022

Flera examinatorer kan utses för ett och samma examinationstillfälle och kan därmed delta i betygssättning av olika doktorander vid samma examinationstillfälle. Examinatorerna examinerar dock inte kollektivt utan för varje individuell doktorand ansvarar en enskild examinator. Likabehandling i bedömningen behöver kunna säkerställas examinatorerna emellan.

3. Kollegial förhandsgranskning av avhandling och licentiatuppsats

Inför en disputation ska doktorsavhandlingen ha genomgått minst två granskningar under doktorandens utbildning, exempelvis i seminarieform. Vid dessa tillfällen ska arbetet så långt det föreligger presenteras i sin helhet, och utvecklingen och kvaliteten i avhandlingsarbetet ska bedömas. En extern granskare utanför högskolan ska medverka vid minst ett av tillfällena. Inför ett licentiatseminarium ska licentiatuppsatsen ha genomgått minst en granskning med extern granskare utanför högskolan.

Enligt SUHF:s rekommendationer bör förhandsgranskning hållas åtskild från betygsnämndens arbete då denna ska stå fri i sin bedömning vid disputationen.⁷ Granskare som deltagit i en förhandsgranskning bör därför inte ingå i betygsnämnden.

Upplägget för det kollegiala granskningsarbetet specificeras i forskarutbildningsämnets allmänna studieplan. Granskare vid granskningar utses av forskarutbildningsämnet, exempelvis av handledarkollegiet.

Handledarkollegiet bedömer om en doktorand ska tillrådas eller avrådas att disputera baserat på de synpunkter som framkommit vid ovan nämnda granskningar. Varje forskarutbildningsämne kan ta fram en rutin för hur en eventuell avrådan från disputation, eller rekommendation om uppskjutande av disputation, ska gå till.

4. Disputation och examination av doktorsavhandling

4.1. Allmänt

Enligt högskoleförordningen ska doktoranden för doktorsexamen ha fått en vetenskapligavhandling (doktorsavhandling) om minst 120 högskolepoäng godkänd.⁸ Poängomfattningen avgörs av respektive forskarutbildningsämne och specificeras i den allmänna studieplanen.

---

⁷ *Rekommendationer för utbildning på forskarnivå*. REK 2011:3. Sveriges universitets- och högskoleförbund

⁸ Högskoleförordningen (1993:100), Bilaga 2 – examensordningen

Doktorsavhandlingen ska försvaras muntligen vid en offentlig disputation. Vid disputationen ska det finnas en opponent.⁹

4.2. Tid och plats för disputation

Enligt 2 § i Föreskrifter om disputation och betyg på doktorsavhandling vid Södertörns högskola ska en disputation äga rum helgfri vardag under perioderna 15 augusti – 21 december eller 7 januari – 15 juni. Två disputationer får inte ske vid samma tidpunkt på högskolan. Disputationen ska äga rum på högskolan om inte särskilda skäl föreligger.

Om särskilda skäl finns ska dessa motiveras i samband med att anhållan om disputation görs. Disputationen kan vid särskilda skäl hållas helt eller delvis digitalt.

4.3. Anhållan om disputation samt beslut om opponent, betygsnämndsledamöter och disputationsordförande

Anhållan om disputation ska beredas av forskarutbildningsämnets handledarkollegium och därefter godkännas av styrgruppen för berört forskarutbildningsområde.

Styrgruppen skickar anhållan till Fakultetsnämnden med

- förslag på datum, tid och plats för disputation
- förslag på opponent
- betygsnämndsledamöter, inklusive ersättare
- ordförande för disputation
- avhandlingens titel (eller preliminär titel)
- intygande om att gällande praxis för jävsregler har beaktats.

Senast två månader före disputation ska beslut om datum, tid, plats för disputation samt opponent, betygsnämndsledamöter, inklusive ersättare, och ordförande för disputation ha fattats av Fakultetsnämnden eller det organ som nämnden delegerat beslutsrätten till.

4.4. Opponent

Opponenten ska ha avlagt doktorsexamen eller motsvarande och vara vetenskapligt kompetent att granska den aktuella avhandlingen. Opponenten ska inte vara anställd eller på annat sätt verksam vid Södertörns högskola.

Opponenten kan vid särskilda skäl delta på distans.

Om utsedd opponent får förhinder med kort varsel kan en av betygsnämndsledamöterna som inte är anställd vid Södertörns högskola tillfrågas och utses som opponent. Utsedd ersättare går då in som ordinarie betygsnämndsledamot. Beslut fattas av disputationens

---

⁹ 6 kap. 33 § andra stycket högskoleförordningen (1993:100)

ordförande. Ordförande beslutar även om disputationen måste ställas in om ingen ny opponent kan utses.

Huvudhandledaren är tillsammans med disputationens ordförande ansvarig för att tillhandahålla opponenter utförlig information om hur en disputationsakt inom forskarutbildningsområdet går till, se avsnitt 4.8.

4.5. Betygsnämnd

Enligt högskoleförordningen ska minst en person som inte är verksam vid den högskola där doktoranden examineras, delta vid betygssättning av doktorsavhandlingen.¹⁰

Enligt 8-10 §§ i *Föreskrifter om disputation och betyg på doktorsavhandling vid Södertörns högskola* gäller följande:

- Doktorsavhandlingens betyg ska beslutas av en betygsnämnd som utses särskilt för varje enskild avhandling.
- En betygsnämnd ska bestå av antingen tre eller fem ledamöter. Nämnden ska utse ordförande inom sig. Ingen av doktorandens handledare får ingå i betygsnämnden.
- Minst en ersättare till betygsnämndens ledamöter ska utses.

Utöver dessa föreskrifter gäller följande riktlinjer:

- En majoritet av ledamöterna ska vara kompetenta inom det forskarutbildningsämne som disputationen avser.
- En majoritet av ledamöterna ska vara anställda och verksamma utanför Södertörns högskola.
- Betygsnämndsledamot ska som lägst vara docent. Vid betygsnämnd med tre ledamöter ska minst en ledamot vara professor. Vid betygsnämnd med fem ledamöter ska minst två ledamöter vara professorer.
- Både män och kvinnor ska vara representerade i betygsnämnden.
- Fakultetsnämnden kan vid behov utse ytterligare en ersättare om betygsnämnden riskerar att inte bli beslutsför.
- Betygsnämndsledamot kan vid särskilda skäl delta på distans.
- Om särskilda skäl föreligger som talar emot något av ovanstående krav på betygsnämndens sammansättning kan en begäran göras om avsteg. Dessa skäl redovisas som del av det förslag som lämnas till Fakultetsnämnden.
- Avsteg i fråga om betygsnämndens sammansättning enligt ovan får göras om ersättare kallas att ingå i betygsnämnden.

---

¹⁰ 6 kap. 34 § högskoleförordningen (1993:100)

4.6. Ordförande för disputationen

Enligt 5 § i *Föreskrifter om disputation och betyg på doktorsavhandling vid Södertörns högskola* ska disputationsakten ledas av en ordförande.

Ordförande ska vara en inom forskarutbildningsämnet vetenskapligt väl meriterad person anställd vid Södertörns högskola. Doktorandens handledare ska inte utses till ordförande.

4.7. Tillkännagivande av disputation och doktorsavhandling

Enligt 3-4 §§ i *Föreskrifter om disputation och betyg på doktorsavhandling vid Södertörns högskola* gäller följande:

- Tillkännagivande av disputation och doktorsavhandling (spikning) ska ske senast tre veckor före disputationsdatum. Veckorna utanför disputationsperioderna får inte räknas in i de tre veckorna. Digital spikning ska ske i högskolans publikationsdatabas.
- Doktorsavhandlingen ska finnas tillgänglig på högskolans bibliotek i samband med spikningen för att möjliggöra en granskning av avhandlingen inför disputationen.

Se *Riktlinjer för utformning, publicering, tillkännagivande och distribution av doktorsavhandling och licentiatuppsats* för mer information.

4.8. Disputationsakten

Anvisningar för disputationsakten tas fram av respektive forskarutbildningsområde.

4.9. Betygssystem

Enligt 6-7 §§ i *Föreskrifter om disputation och betyg på doktorsavhandling vid Södertörns högskola* gäller följande:

- Doktorsavhandlingen ska bedömas med något av betygen godkänd eller underkänd.
- Vid betygssättning av doktorsavhandlingen ska hänsyn tas till innehållet i och det offentliga försvaret av avhandlingen.

4.10. Betygsnämndens möte

Enligt 11-16 §§ i *Föreskrifter om disputation och betyg på doktorsavhandling vid Södertörns högskola* gäller följande:

- Betygsnämndens möte ska ske snarast efter disputation. Betygsnämnden är beslutsför när alla utsedda ledamöter är närvarande, antingen på campus eller via online-verktyg.
- Opponent och handledare har närvarorätt och kan ges yttranderätt men deltar inte i beslutet.
- Ersättare i betygsnämnd ska närvara och delta i beslutet om denne ersätter ordinarie ledamot. Betygsnämnden avgör om ersättare som inte kallas in i stället för ordinarie ledamot kan närvara och ges yttranderätt. Ersättare som inte ersätter ordinarie ledamot deltar inte i beslutet.

- Betygsnämnden har rätt att överlägga och besluta om betyget utan övriga deltagares närvaro.
- Betygsnämndens möte och beslut om betyg på avhandling ska dokumenteras i ett protokoll som omedelbart justeras av samtliga betygsnämndsledamöter. Beslut om betyg fattas med majoritetsbeslut. Om en avhandling underkänns ska betygsnämnden skriftligen motivera underkännandet inom en vecka efter disputation.
- Ledamot i betygsnämnden som vill reservera sig mot majoritetens beslut har rätt att låta anteckna avvikande mening i protokollet. En avvikande mening kan inlämnas skriftligen till betygsnämndens ordförande senast en vecka efter disputation och biläggas protokollet.

Efter genomfört betygssammanträde ansvarar betygsnämndens ordförande för att protokollet och eventuella bilagor skickas till ansvarig person på institutionen som delger beslutet till berörda före arkivering.

5. Licentiatseminarium och examination av licentiatuppsats

5.1. Allmänt

Enligt högskoleförordningen ska doktoranden för licentiatexamen ha fått en vetenskaplig uppsats om minst 60 högskolepoäng godkänd.¹¹ Poängomfattningen avgörs av respektive forskarutbildningsämne och specificeras i den allmänna studieplanen

Licentiatakt och examination av licentiatuppsats är inte reglerat i högskoleförordningen på samma sätt som en disputation och examination av doktorsavhandling, men ska vid Södertörns högskola följa de högskolegemensamma riktlinjer som anges nedan. Respektive forskarutbildningsområde eller -ämne kan därutöver besluta om mer detaljerade former och rutiner för licentiatseminarium.

5.2. Tid och plats

Examination av licentiatuppsats ska ske vid ett offentligt utlyst licentiatseminarium som ska äga rum en helgfri vardag under perioderna 15 augusti – 21 december eller 7 januari – 15 juni. Framläggningen av licentiatuppsatsen ska äga rum i en lokal på högskolan, men kan vid särskilda skäl hållas helt eller delvis digitalt.

---

¹¹ Högskoleförordningen, Bilaga 2 – examensordningen

5.3. Anmälan om licentiatseminarium samt beslut om opponenter, betygsnämndsledamöter, alternativt examinator samt seminarieordförande

Vid anmälan om licentiatseminarium ska forskarutbildningsämnet inkomma till styrgruppen för berört forskarutbildningsområde med

- information om datum, tid och plats för seminariet
- förslag på opponenter
- förslag på betygsnämndsledamöter, inklusive ersättare, alternativt examinator
- ordförande för seminariet
- uppsatsens titel (eller preliminär titel)
- intygande om att gällande praxis för jävsregler har beaktats.

Senast två månader före licentiatseminariet ska beslut om opponenter, betygsnämndsledamöter, inklusive ersättare, alternativt examinator samt ordförande för seminariet ha fattats av styrgruppen.

5.4. Opponent

Opponenten ska ha avlagt doktorsexamen eller motsvarande och vara vetenskapligt kompetent att granska den aktuella licentiatuppsatsen. Opponenten ska inte vara anställd eller på annat sätt verksam vid Södertörns högskola.

Opponenten kan vid särskilda skäl delta på distans.

Om utsedd opponenter får förhinder med kort varsel kan en av betygsnämndsledamöterna som inte är anställd vid Södertörns högskola tillfrågas och utses som opponenter. Utsedd ersättare går då in som ordinarie betygsnämndsledamot. Beslut fattas av seminariets ordförande. Ordförande beslutar även om seminariet måste ställas in om ingen ny opponenter kan utses.

Huvudhandledaren är tillsammans med licentiatseminariets ordförande ansvarig för att tillhandahålla opponenter utförlig information om hur en licentiatakt inom forskarutbildningsområdet går till, se avsnitt 5.8.

5.5. Betygsnämnd alternativt examinator

En betygsnämnd som betygssätter uppsatsen ska utses till licentiatseminariet.

- Betygsnämnden ska bestå av tre ledamöter. Nämnden ska utse ordförande inom sig. Ingen av doktorandens handledare får ingå i betygsnämnden.
- Betygsnämndsledamot ska som lägst vara docent.
- En majoritet av ledamöterna ska vara kompetenta inom det forskarutbildningsämne som disputationen avser.
- En majoritet av ledamöterna ska vara anställda och verksamma utanför Södertörns högskola.
- Både män och kvinnor ska vara representerade i betygsnämnden.

- En ersättare till ledamöter i betygsnämnden ska utses.
- Betygsnämndsledamot kan vid särskilda skäl delta på distans.
- Om särskilda skäl föreligger som talar emot något av ovanstående krav på betygsnämndens sammansättning kan en begäran göras om avsteg. Dessa skäl redovisas som del av det förslag som lämnas till Fakultetsnämnden.
- Avsteg i fråga om betygsnämndens sammansättning enligt ovan får göras om ersättare kallas att ingå i betygsnämnden.

I övrigt ska det som framgår om betygsnämndens möte under avsnitt 4.10. tillämpas.

Alternativt kan en examinerator som betygssätter uppsatsen utses till licentiatseminariet. Examinerator ska som lägst vara docent och vara anställd och verksam utanför Södertörns högskola. En ersättare ska utses som uppfyller samma kriterier.

5.6. Ordförande för licentiatakt

Licentiatseminariet ska ledas av en ordförande. Ordförande ska vara en inom forskarutbildningsämnet vetenskapligt väl meriterad person anställd vid Södertörns högskola. Doktorandens handledare ska inte utses till ordförande.

5.7. Tillkännagivande

Seminariet ska tillkännages i god tid och uppsatsen ska vara tillgänglig minst tre terminsveckor innan examination. Uppsatsen behöver inte publiceras i tryckt form om inte särskilda skäl föreligger, se *Riktlinjer för utformning, publicering, tillkännagivande och distribution av doktorsavhandling och licentiatuppsats* för mer information.

5.8. Licentiatakten

Anvisningar för licentiatakten tas fram av respektive forskarutbildningsämne eller -område.

5.9. Betygssystem

Licentiatuppsatsen ska bedömas med något av betygen godkänd eller underkänd. Vid betygssättning ska hänsyn tas till både uppsatsens innehåll och till försvaret av densamma.

6. Examensbevis

Regler för examensbevis för utbildning på forskarnivå återfinns i högskolans lokala examensordning för generella examina.¹²

Enligt högskoleförordningen får en student som får avslag på begäran om examensbevis överklaga beslutet till Överklagandenämnden för högskolan.¹³

¹² Lokal examensordning för generella examina på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå, dnr 2959-2.1.1-2021

¹³ 12 kap. 2 § p 7, högskoleförordningen

7. Ikraftträdande

Dessa riktlinjer träder i kraft den 19 oktober 2022.